

2017 - Anul tribuniștilor memorandiști (XXXII):

Supplex Libellus Valachorum – echitatea naturală și drepturile ... pe pământul provinciei râvnite de toți... primul pas!

Sever Bocu (1874-1951)
In anul 1906 a publicat la Arad traducerea lucrării ministrului liberal József Eötvös, "Chestiunea de naționalitate".
Istoria nu folosește la nimic dacă nu este dreaptă

Ioan-Aurel Pop
(n. 1965, Sântioana, jud. Cluj)
rectorul Universității Babeș-Bolyai Cluj, istoric, profesor academician domeniul specializării Istorie medievală, instituții medievale, paleografie latină;
Din 1993 director al Centrului de Studii Transilvane Cluj

Adevărul e totul în Istorie
Dacă nu ne place adevărul atunci să lăsăm preocupările istorice!

Primul pas trebuie să fie cunoașterea noastră proprie

Infuzia occidentală adusă de Habsburgi este receptată rapid de sași, maghiari și chiar de secui. Românii, mai reticenți inițial, se adaptează și ei treptat modelelor venite dinspre Apus, dinspre Viena, spațiul german, Roma și Italia

Ne guvernează mortii!
„Cu Românii cari sunt cei mai vechi locuitori ai provinciei, s'a făcut o mare greșală, luându-li-se pământurile bune și dându-li-se coloniștilor, aduși de pretutindenii!”
Colosală declarație aceasta din gura cea mai competentă, a monarhului!...

Impăratul Iosif al II-a

Transilvania spațiu de interferență culturală și confesională

Supplex Libellus Valachorum – echitatea naturală și drepturile ... pe pământul provinciei râvnite de toți... primul pas!

Continuăm reproducerea din „Istoria Transilvaniei”, lucrarea rectorului Universității Babeș-Bolyai din Cluj, istoricul academician Ioan-Aurel Pop: «Actul (n.r. Supplex libellus valachorum) vorbește în numele întregii națiuni române și este semnat de ambii episcopi români – de cel unit și de cel ortodox -fiind bazat pe temeuri filosofice, istorice și pragmatice (...). Autorii memoriului cer primirea românilor în sistemul constituțional din stat și o fac în spirit iluminist și chiar în sensul ideilor Revoluției Franceze, ale drepturilor omului și ale cetățeanului, ale principiilor de libertate, egalitate și frăție. Memoriul, ca și cele ce vor urma, nu a fost luat în seamă de guvernanți, pe motiv că el ar fi răsturnat sistemul medieval al dominației stărilor minoritare asupra românilor, ceea ce era adevărat. Dacă s-ar fi aplicat, memoriul ar fi condus la egalitatea românilor cu ceilalți și ar fi pus capăt dominației națiunilor maghiară, săsească și secuiască, dominație îndreptată împotriva majorității populației, adică a românilor. Dar mișcarea de eliberare nu a mai putut fi oprită. Zeci de memorii, la nivel central și local, ivite din rândul unor pătriți tot mai largi ale populației, vor pregăti atmosfera pentru mișcările revoluționare din secolul al XIX-lea. (...) Secolul al XVIII-lea, ca segment al istoriei culturale, se întinde dincolo de limitele sale cronologice, el începând odată cu barocul, pe la 1690, și prelungindu-se spre anul 1821, în amurgul epocii Luminilor. (...) Transilvania continuă să fie un spațiu de interferență culturală și confesională. Infuzia occidentală adusă de Habsburgi este receptată rapid de sași, maghiari și chiar de secui. Românii, mai reticenți

inițial, se adaptează și ei treptat modelelor venite dinspre Apus, dinspre Viena, spațiul german, Roma și Italia.»

Pentru o mai bună percepție a adevărului istoric ar trebui să revedem ideea de unire a românilor transilvăneni cu biserica Romei. Actul de unire a fost un act ecleziastic, încărcat cu semnificație politică, iar răspunsul românilor a fost unul național, de forma: ne unim dacă ne dați drepturi naționale! De aceea, programul de emancipare națională a românilor a fost formulat de un om al bisericii, anume de episcopul unit, greco-catolic, Inocențiu Micu-Klein, ales în 1728 și instalat în 1732 în această calitate. El a elaborat o serie de memorii sau petiții (numite *supplex libellus*) către puterea politică austriacă și către autorități locale, în care a arătat că după unirea cu Roma, drepturile promise nu au fost acordate; el revine cu aceste cereri mereu, solicitând: ridicarea românilor din starea de supuși și aducerea națiunii române egală cu celelalte națiuni conlocuitoare; dreptul poporului român de a ocupa și funcții publice, inclusiv în Guberniu și în Dietă (în Dietă era un singur român reprezentat: episcopul unit), de a învăța carte și meserii în proporție cu numărul; ușurarea situației țărănimii și îmbunătățirea generală a stării tuturor categoriilor sociale ale poporului său asupra. Argumentele episcopului pentru acordarea drepturilor națiunii sale erau moderne și logice: românii erau cei mai numeroși locuitori ai țării, ei purtau majoritatea sarcinilor publice (impozite, serviciu militar, etc.), dar de foloase beneficiau alții, deși ei erau cei mai vechi locuitori ai țării, fiind urmașii romanilor, colonizați acolo de împăratul Traian.

Făcând parte din a doua generație de tribuniști, arădeanul Sever Bocu (1874, Șiștarovăț - 1951, Sighetu Marmăției) ne-a lăsat moștenire în, lucrarea „Drumuri și răscruci” (1945), conferințele ținute la diferite ocazii:

«Am socotit că primul pas trebuie să fie cunoașterea noastră proprie. De aici s’ar lămurii o serie de probleme sociale, politice și chiar tehnice, - dacă ne-am cunoaște bine trecutul. (...) Verbul și proza sunt neputincioase să redea întreaga frumusețe a celor petrecute în decursul vremii pe pământul acestei provincii râvnită de toți. (...)

Ne guvernează morții: liberul arbitru este atât de mic încât trei sferturi din viața noastră este a strămoșilor noștri. Ca să cunoști un ins sau un popor, trebuie să-i cunoști antecedentele, compoziția de sânge, căci uneori sângele dă unui om impulsuri de neînțeles pentru cei ce-l înconjoară. Transpuse pe planul actualității, prin asociație de idei, ele provoacă raționamente cari pot lămurii multe probleme ale vieții noastre publice ce pentru mulți se prezintă încă foarte nebulos. (...)

Trebuie să fim drepți. Istoria nu folosește la nimic dacă nu este dreaptă. Adevărul e totul în Istorie. Dacă nu ne place adevărul atunci să lăsăm preocupările istorice.

Am spus că Eugen de Savoya gonește pe Turci. Vine după dânsul Florimund Merczi (n.r. contele Mercy). Acești trimiși ai Vienei au fost extraordinari. La venirea lor, Timișoara era o aglomerație de bălți. Sănătatea și viața cetățenilor era amenințată. Românii nu încercau nicio reacțiune împotriva relelor. Erau fataliști... A urmat colonizarea făcută de Viena. Au venit aici oameni din toate unghiurile Europei. Se auzise peste tot că aici exista un pământ virgin, fertil. Veneau cu seamă atât de mulți Șvabi, încât se stingea Românul.

În Oltenia și Muntenia, soarta Românilor era chiar mai crudă decât a noastră: acolo erau Turcii și Fanarioții. Românii de dincolo s'au văzut siliți să emigreze aici, până aproape de Tisa. Prin aceasta s'a făcut marea mișcare de osmoză și endosmoză, creând viața comună sub denumirea de Banat. Veneau atât de mulți Români, încât Măria Terezia a oprit invazia românească. Colonizarea a fost importantă din toate punctele de vedere. Aproape tot atât de importantă ca a lui Traian. S'au colonizat și manufacturieri nu numai agricultori. Au creiat și o unitate economică, pe lângă cea geografică.

O înflorire mare a luat naștere. (...) În 1780 a încetat viața autonomă a Bănatului.

Au venit din nou Maghiarii. Maria Terezia a fost nevoită să recurgă la ajutorul nobilimei maghiare. Bănatul s'a reîncorporat la Ungaria. Ce a făcut aici Merczi se știe. Dar Românii? Aproape n'au existat. Suferința noastră a avut nevoie de un secol de odihnă pentru ca forțele noastre latente, cuprinse de letargie să se desmorțescă.

La 1784 a avut loc revoluția lui Horia, a cărei unde răzbat și în Banat. Ca orice mare mișcare socială, ea și-a produs osmoza și endosmoza ei, refulând în Banat o mulțime de refugiați și expulzați din Ardeal. Din zilele acestea ni-a rămas cunoscutul interesant document dela „filosoful încoronat” cum i-s'a spus lui Iosif al II-lea, în care acesta spune textual, după un voiaj al său prin Banat: „Cu Românii cari sunt cei mai vechi locuitori ai provinciei, s'a făcut o mare greșală, luându-li-se pământurile bune și dându-li-se coloniștilor, aduși de pretutindeni!” Colosală declarație aceasta din gura cea mai competentă, a monarhului!...

Ea aruncă o lumină decisivă asupra complicității morale a monarhului în revoluția lui Horia! Monarhul a repetat postum, după decapitarea șefilor revoluției românești, ceea ce Horia, a adus în apărarea sa împotriva judecătorilor săi, fără milă: că tot ce-a făcut, a făcut din porunca împăratului. Mișcarea românească din veacul XVIII-lea cu sugrumarea revoluției a fost lichidată, dar nu și cea sârbească, care ne devansează politicește cu aproape un veac. Este important de reținut aceasta ca să ne desvășăm a trăi în megalomanii de idei și a disprețui realitățile, cari din când în când se angajează a ne trezi brutal dintr'o lume a nerealităților în cari ne-am complăcut.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2017-anul-tribunistilor-memorandisti-xxxii-128101.html>

